

PODSUMOWANIA

Rekordowy rok 2016

Dwa lata temu w sprawozdaniu rocznym liczba określająca frekwencję w NMM zaczynała się od dwójki, w zeszłym roku – po raz pierwszy w dziejach naszej instytucji – od trójki, a w sprawozdaniu najnowszym, za 2016 rok, ujrzelśmy czwórkę! Liczba 415 313 zwiedzających jest absolutnie fantastycznym osiągnięciem i podziękowania należą się wszystkim, którzy się do tego rekordu przyczynili – tak gościom, wybierającym naszą ofertę wystawienniczą i edukacyjną, jak i załodze NMM, ciężko pracującej na ten sukces. W procentach oznacza to wzrost frekwencji o 28,5 w porównaniu z rokiem 2015 i o 52,2 w porównaniu z rokiem 2014. Najwięcej gości tradycyjnie zwiedziło „Dar Pomorza” w Gdyni – prawie 138 tys., na drugim miejscu uplasował się Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku z ponad 85 tys. zwiedzających. Świetne wyniki osiągnęły też pozostałe gdańskie oddziały, z których każde odwiedziło ponad 40 tys. osób, najwięcej statek-muzeum „Sołdek” – ponad 43 tys. Frekwencję sprzed remontu zanotowaliśmy w Muzeum Rybołówstwa w Helu (38,5 tys.), a Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich, z 18,5 tys. zwiedzających, podwoiło frekwencję sprzed dwóch lat. Mamy nadzieję, że planowane niebawem otwarcie nowej ekspozycji w Muzeum Wisły w Tczewie pozwoli na równie spektakularny wzrost liczby gości także i w tamtejszym oddziale.

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Współpraca z islandzkim muzeum

Dzięki Funduszowi Współpracy Dwustronnej, umożliwiającyemu współpracę bilateralną z państwami Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Dział Konserwacji Muzealiów NMM w ostatnich latach miał sposobność rozwinąć kontakty z Narodowym Muzeum Morskim w Oslo. Ten sam fundusz, w ramach programu „Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego”, pozwolił pod koniec ubiegłego roku nawiązać partnerstwo z kolejną instytucją: Herring Era Museum (Muzeum Ery Śledzia) w Siglufjörður, które jest największym muzeum morskim na Islandii. Na początek zaplanowano dwie wizyty, mające na celu poszerzenie wiedzy obu partnerów i wymianę doświadczeń w zakresie konserwacji drewnianych łodzi zabytkowych oraz tworzenia przestrzeni konserwatorskiej i magazynowej dla zabytków. W styczniu do Gdańska przyjechały dwie przedstawicielki Herring Era Museum: dyrektor Anita Elefsen i menadżer kolekcji Steinunn Sveinsdóttir. Program ich wizyty objął między innymi prelekcję o powstaniu, działalności i zbiorach islandzkiego muzeum, a także szereg spotkań roboczych w Dziale Konserwacji Muzealiów w Ośrodku Kultury Morskiej, w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie i Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich. Rewizyta w siedzibie Herring Era Museum planowana jest na luty.

O rzeczonym dziedzictwie w Kłajpedzie

6 stycznia w Litewskim Muzeum Morza w Kłajpedzie odbyła się jednodniowa konferencja poświęcona dawnej żegludze na Niemnie, Wiśle i Dnieprze, na której referat o pływającym dziedzictwie Wisły wygłosił dyrektor NMM dr Jerzy Litwin. Konferencja była jednym z przedsięwzięć związanych z przywróceniem pamięci o roli spławu rzeczno-górnego w dawnych wiekach. W zeszłym roku na zlecenie tamtejszej telewizji litewskie Muzeum patronowało nostalgiczno-historycznemu

rejsowi po Niemnie, natomiast w czerwcu 2017, w związku z Rokiem Wisły, planowany jest spływ Biebrzą i Narwią do Wisły, a następnie powrót przez Zalew Wiślany do Kłajpedy.

Europa i morze

Niemieckie Muzeum Historyczne w Berlinie przygotowuje ekspozycję „Europa i morze”, której otwarcie planowane jest w lecie przyszłego roku. Ma ona kompleksowo pokazać znaczenie morza dla rozwoju cywilizacyjnego i integracji Europy, obejmując takie tematy, jak handel, żegluga, odkrycia geograficzne, migracje, transfer kulturowy, po współczesne badania dna morskiego i zagadnienia związane z ekologią. Twórcy wystawy zaprosili do współpracy nasze Muzeum jako partnera przy opracowaniu problematyki bałtyckiej. W styczniu po raz pierwszy odwiedzili NMM, m.in. ustalając kwestie wypożyczenia na wystawę ekspozatów z naszych zbiorów.

EDUKACJA

Ferie w Muzeum

W tym roku uczestnicy Ferii w NMM mieli naprawdę duży wybór. Zajęcia były organizowane w Spichlerzach na Ołowiance, w Żurawiu i w Ośrodku Kultury Morskiej w Gdańsku, a także w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie. Mogły z nich skorzystać zarówno grupy zorganizowane, jak i uczestnicy indywidualni, a do wyboru było łącznie osiem tematów.

W Ośrodku Kultury Morskiej Dział Edukacji NMM przygotował zajęcia pt. „Podwodne kreacje pradziadków” oraz warsztaty fizyczne: „Ciśnienie czy parcie?”. Pierwsze zajęcia dotyczyły historii stroju nurka i... jego wyglądu w przyszłości. Uczestnicy warsztatów projektowali skafander nurkowy na miarę 2090 roku. Na warsztatach fizycznych młodzi naukowcy zapoznali się z właściwościami ciśnienia hydrostatycznego oraz prawa Pascala. W Spichlerzach na Ołowiance szukano zabytków, które „przeżyły” katastrofy statków, pożary i bitwy morskie, a następnie przeprowadzano z nimi „wywiad”. Podstaw nawigacji natomiast uczono się, szukając drogi przez sale muzealne i wykonując ćwiczenia na orientację. Znakami nawigacyjnymi były ciekawe elementy wystaw. W Żurawiu poznawano zapomniane zwyczaje, przesady oraz niebezpieczeństwa, czyhające na zagubionego przybysza w dawnym Gdańsku. Naszym przewodnikiem był mały Jan z Kolna! Natomiast w tczewskim obiekcie NMM, Centrum Konserwacji Wraków Statków, poszukiwano Gwiazdy Polarnej, wybrano się w podróż dookoła świata, wywoływano wodne tornado i tworzone kolorową tęczę.

Zajęcia cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Zrealizowano 31 zajęć dla 348 uczestników w Gdańsku i 31 zajęć dla 482 uczestników w Tczewie. Razem odbyły się 62 zajęcia dla 830 uczestników.

Ferie w Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie. Fot. Gabriela Chrzanowiecka

POŻEGNANIA • Inż. Jerzy Jasiuk (1937–2016)

25 grudnia zmarł jeden z naszych najstarszych przyjaciół, inż. Jerzy Jasiuk, wieloletni (1972–2013) dyrektor Muzeum Techniki NOT w Warszawie, pionier zachowania dziedzictwa przemysłowego w Polsce. Należał do grona osób, które stały u początków naszej instytucji – zaangażował się w jej tworzenie już w 1959 roku. Przez wiele lat wspierał inicjatywy pierwszego dyrektora Muzeum dra hab. Przemysława Smolarka w dziele rozwoju naszej instytucji. Do ostatnich chwil pozostawał z nami w przyjaznym kontakcie.

NASZE KOLEKCJE

Puchar z muszli łodzika

Towarzystwo Przyjaciół NMM podarowało do zbiorów Działu Sztuki Marynistycznej niezwykle zabytek: nautilus – dekoracyjny puchar, wykonany w Wiedniu w latach 80. XVIII w. Muszla głowonoga zwanego łodzikiem (łac. *Nautilus*), ozdobiona srebrną, półplastyczną hermą męczyzny podtrzymującego okalający krawędź muszli fryz w postaci lancetowatych liści, zwieńczona sylwetą hippokampa, osadzona została na srebrnej podstawie. Muszle łodzików, łowione w Oceanie Indyjskim i Spokojnym, sprowadzono do Europy, gdzie poddawane były jubilerskiej obróbce. Szczególną popularność zyskały w XVII w. jako przedmioty luksusowe. Były też poszukiwanym obiektem kolekcjonerskim, wpisującym się w panującą w XVIII w. modę zbierania naturalistów i rzadkich okazów przyrodniczych. Obecnie takie przedmioty stanowią rzadkość na rynku antykwarycznym. Darowany puchar jest pierwszym zabytkiem tego typu w zbiorach NMM.

Puchar-nautilus NMM/SM/3966. Fot. Bernadeta Galus

PROJEKTY

Wi@tr od morza

NMM wraz z Muzeum Miasta Gdyni uczestniczyło w ubiegłym roku w projekcie „Wi@tr od morza”, prowadzonym przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku i dofinansowanym w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kultura cyfrowa”. Celem projektu było powiększenie Bałtyckiej Biblioteki Cyfrowej o przedwojenne i powojenne piśmiennictwo morskie i pomorskie. Biblioteka NMM przekazała do digitalizacji 197 publikacji, przede wszystkim z okresu II Rzeczypospolitej. Wybrano tytuły dające świadectwo ówczesnym pisarskim próbom upowszechnienia wśród społeczeństwa polskiego tematyki morskiej, m.in. „*Darem Pomorza* naokoło świata: ilustrowany reportaż dla młodzieży” z 1935 roku, pióra ówczesnego kandydata do Państwowej Szkoły Morskiej, Zbigniewa Rokicińskiego czy „Płyną polskie okręty” Jima Pokera – pod tym pseudonimem pisał Julian

Ginsbert, członek Rady Głównej i Zarządu Ligi Morskiej i Kolonialnej. Bałtycka Biblioteka Cyfrowa jest prowadzona przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdańsku oraz Miejską Bibliotekę Publiczną w Słupsku. Gromadzi cyfrowe wersje książek, czasopism oraz materiałów ikonograficznych, kartograficznych i dokumentów życia społecznego. Jej głównym zadaniem jest zabezpieczenie i udostępnianie pomorskiego dziedzictwa kulturowego.

NASI PRZYJACIELE

Noworoczne spotkanie

Tradycyjne, noworoczne spotkanie członków i sympatyków Towarzystwa Przyjaciół NMM odbyło się 27 stycznia w siedzibie NMM w Spichlerzach na Ołowiance. Pierwszym punktem imprezy był występ powstałego w 1923 roku tczewskiego chóru męskiego „Echo”, który zaprezentował różnorodne koledy, w tym nigeryjską oraz piosenki rozrywkowe. Oficjalną część zebrania rozpoczęto od wręczenia medali „Przyjacielowi Muzeum”. W uznaniu zasług w popularyzacji NMM uhonorowani nimi zostali: Witold Kuszewski, Mirosław Kuklik, Stefan Krella, Apoloniusz Łysejko i Leonard Wieliczko. Prezes TP NMM dr Fryderyk Tomala poinformował następnie o osiągnięciach w 2016 roku i planach na rok bieżący, podkreślając nieustająco wysoką frekwencję w czterech latarniach, w których ruch turystyczny zapewnia Towarzystwo: zwiedziły je 282 633 osoby. Najważniejsze zeszłoroczne wydarzenia w NMM przedstawił dyrektor dr Jerzy Litwin, a prezes Ligi Morskiej i Rzecznej dr inż. kpt. ż.w. Andrzej Królikowski poinformował o zadaniach, jakie Liga realizuje w edukacji młodzieży i zamierzeniach w związku ze zbliżającym się 100-leciem Ligi. Tę część spotkania zakończono promocją dwóch książek, wydanych przez Towarzystwo Przyjaciół NMM w związku z czynionymi przez nie staraniami o nadanie latarni Rozewie II imienia poety Jana Kasprowicza: „Ponowne narodziny latarni morskiej Rozewie II” autorstwa Apoloniusza Łysejki oraz Jana Kulasa „Droga Jana Kasprowicza nad polskie morze”.

ZAPROSZENIA

Zaślubiny z morzem

Od 8 lutego zapraszamy do oglądania w naszej Galerii Morskiej w Spichlerzach na Ołowiance obrazu Juliana Fałata „Zaślubiny Polski z morzem”. Zakupiony w 2015 roku obraz poddany został gruntownej konserwacji. Monumentalna (260 cm szerokości, 131 cm wysokości) kompozycja przedstawia widziane od strony morza zamrażnięte wody zatoki, nabrzeża w porcie w Pucku i zebranych tam uczestników wydarzenia z 10 lutego 1920 roku.

Wernisaż w Tczewie

Dobiegła końca praca nad ekspozycją „Wisła w dziejach Polski” w Muzeum Wisły w Tczewie. 24 lutego o godz. 14 zapraszamy na wernisaż drugiej części wystawy, prezentującej problematykę wiślaną od 1772 r. do czasów współczesnych. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewoda Pomorski, Marszałek Województwa Pomorskiego oraz Prezydent Tczewa.